

توصیه های آموزشی ترویجی برای مرغداران عزیز ۱

نظر به اینکه صنعت پرورش طیور بویژه مرغ گوشتی در کشور دارای پیشینه ای درخور تحسین و گستره ای چشمگیر می باشد و از سویی دیگر نیز ارتباط این صنعت با صنایعی همچون کشاورزی مشهود است لذا همواره این صنعت نقشی حیاتی در اقتصاد کشور داشته. خوشبختانه با افزایش سطح آگاهی عمومی در مورد فرهنگ تغذیه با توجه به مواردی نظیر کمتر بودن چربی و کلسترول گوشت سفید نسبت به گوشت قرمز میزان مصرف گوشت سفید در کشور نسبت به گذشته افزایش قابل ملاحظه ای داشته. لذا نقش پررنگ فعالان این صنعت پدیدار میگردد. با توجه به حجم عرضه و تقاضا در این صنعت حقیقتاً فعالان صنعت طیور اعم از مرغداران عزیز، کارخانجات جوجه کشی، کارخانجات خوراک طیور و ..... نقشی اساسی و راهبردی در اقتصاد کشور و با توجه به احتمال آلودگی میکروبی فرآورده های بخش طیور و انتقال آن به چرخه غذایی جامعه، در پیشگیری و کنترل این آلودگیها، نظارت بر سلامت این فرآورده ها و در نتیجه تأمین سلامت عمومی جامعه،

ولی جای تأسف دارد که برخلاف نقش آفرینی و سود آوری بالقوه این صنعت، همواره مشکلات عدیده ای با آن آمیخته و عجین بوده. از نوسان ناگهانی قیمتها گرفته تا خطر ابتلا به بیماریها همواره مرغداری دستخوش خطرات خاص خود بوده. چنانچه صنعت طیور به مانند زنجیری بلند تشبیه گردد، پرورش، حلقه میانی این زنجیر است و با اینکه این مرغداران عزیز هستند که مهمترین قسمت چرخه تولید در این صنعت هستند با این حال همواره بیشترین فشار در این راستا بر روی این طبقه زحمت کش و بزرگوار سنگینی می کند.

لذا مرغداران عزیز از سویی باید با مدیریتی علمی با استفاده بهینه از منابع اصلی و بدون کاستن از آنها، با توجه به این اصل اقتصادی که صرفه جویی یکی از منابع مهم درآمد می باشد از هدررفت

هزینه و اقلام مورد نیاز جلوگیری نمایند و از سویی دیگر نیز با رعایت اصول بهداشتی و مدیریتی علمی حتی الامکان از بروز بیماریها جلوگیری نمایند، بلکه بدین طریق بتوانند با کاهش هزینه های اضافی، ضرر کمتر و سود بیشتر، بخشی از مشکلات خود را مرتفع نمایند.

در این راستا نکاتی در بخشهای زیر خدمت مرغداران عزیز تقدیم میگردد:

بهداشت عمومی

۱- از کالبد گشایی لاشه های تلف شده در نزدیکی سالنها بویژه پیش سالنها خودداری نمایید. گرچه در مواقع بیماری، عامل بیماریزا در سالن وجود دارد اما با این کار دز عفونی میکروارگانیسرها در محیطی کوچک شدیداً افزایش می یابد. برای این منظور محلی مخصوص در فاصله ای مناسب از سالن را در نظر بگیرید (بهتر است برای انکار اطاقی مخصوص در نظر بگیرید) و از تجمع لاشه ها در آن جدا جلوگیری نمایید.

۲- در، ورودی فارم خود حوضچه ای برای مواد ضد عفونی کننده تعبیه کنید به گونه ای که

خودروها و کامیونهایی که به فارم وارد یا از آن خارج میگردند حتما از آن عبور نمایند و عمق و طول آنها به گونه ای در نظر بگیرید که تمام ارتفاع و محیط تایرهای وسایل نقلیه از آن عبور کنند

۳- در جلوی درب تمامی سالنها و پیش سالنها حوضچه های مواد ضد عفونی کننده بی حتی الامکان ظروفی بزرگ برای ضد عفونی نمودن چکمه ها فراهم نمایید. به این نکته دقت نمایید که حتما حداقل تمامی سطح زیرین چکمه ها هر بار پیش از ورود و پس از خروج از سالن به مواد ضد عفونی آغشته گردد.

* نکته: حتی المقدور سعی گردد مواد ضد عفونی کننده ایی که برای این حوضچه ها استفاده میگردد بطور هفتگی تعویض گردد.

۴- حتما سویا و ذرت و .... مصرفی را قبل از استفاده ضد عفونی نمایید. چه بسا مواردی اتفاق می افتد مثلا کامیونی که برای واحد مرغداری ای ذرت می آورد در بار قبلی خود کود مرغداری دیگری را جابجا نموده و در این بین نیز هیچگونه ضد عفونی ای اعمال نموده!

۵- از ورود حیوانات ولگرد و جوندگان موزی به محیط مرغداری خود شدیداً جلوگیری نمایید چه بسا این حیوانات آلودگیهایی فراوان را از مرغداری دیگری به مرغداری شما بیورند یا آلودگیهای مرغداری شما را به فارمی دیگر انتقال دهند.

۶- در ضد عفونی نمودن سالن در بین دو دوره حتی کوچکترین ذرات کود و گرد و غبار را نیز رفع نمایید. در مطالعه ای که در سال ۲۰۰۷ در دانشگاه کشاورزی بنگلادش صورت گرفت مشخص

گردید که هر یک میلی لیتر شیرابه حاوی مدفوع ماکیان حاوی بیش از ۱۰۰۰۰۰۰۰ (ده میلیون) کلنی از انواع میکروارگانیزم می باشد. این ذرات براحتی می توانند جوجه های دوره بعدی را به انواع بیماریهای عفونی نظیر عفونت کیسه زرده، کلی باسیلوزیز، کلی سپتی سمی و.... مبتلا نمایند.

۷- علفها و گیاهان هرز اطراف واحد مرغداری خود بویژه اطراف سالنها را از بین ببرید.

۸- بستر خیس اطراف آبخوریها را زیر و رو نموده و در صورت امکان تعویض نمایید این محیط آلوده و خیس یکی از بهترین مکانهای رشد و تکثیر بسیار سریع میکروارگانیزمها نظیر انواع قارچهاست.

۹- از دسترسی پرندگان وحشی و مهاجر به منابع آب مرغداری خود ممانعت نمایید و از ورود پرندگان وحشی به انبار غذا جلوگیری نمایید. این پرندگان برای تغذیه حتی از روزنه های کوچک نیز وارد می شوند و به احتمال بسیار زیاد به انواعی از میکروارگانیزمها آلوده اند که در صورت سرایت این میکروارگانیزمها به چرخه غذایی مرغداری شما ایجاد بیماریهای بسیار حادی می کنند

که از آنجمله می توان به آنفولانزا و نیوکاسل اشاره کرد.

۱۰- سعی کنید قبل از استفاده از هر گونه وسایل و موادی نظیر انواع مکملها، ویتامینها، داروها و ....

که قرار است در فارم خود استفاده کنید، جدار و پوششان را بخوبی ضد عفونی نمایید این گونه

وسایل و اقلام معمولا در جاهایی عرضه می گردند که محل رفت و آمد بسیاری از مرغداران

میباشد. لذا به احتمال قوی دارای انواع میکروارگانیسمها می باشند.

برخورد با بیماریها

۱- در یافتن پرندگان بیمار بسیار هوشیار باشید زیرا در بسیاری از موارد این پرندگان می توانند زنگ

خطری برای شروع یک بیماری مسری و حاد باشند و سعی کنید همواره پرندگان بیمار و کسل را در

اسرع وقت از سایر پرندگان جدا نموده و در محیطی جداگانه نگهداری نمایید. این کلئونه تنها از

پخش عوامل بیماریزا جلوگیری مینماید بلکه در بسیاری از موارد تأثیری شگرف در بهبودی پرندگان بیمار دارد.

۲- از مصرف خودسرانه آنتی بیوتیکها جدا پرهیزید. مصرف خودسرانه آنتی بیوتیکها و همچنین داروهای دیگر احتمال پدید آوردن مشکلات عدیده ای را سبب می شود بعنوان مثال بسیاری از داروها دارای تداخلات دارویی می باشند، یعنی نباید با هم استفاده گردند، زیرا اثر یکدیگر را خنثی می کنند یا اثر یکدیگر را کاهش می دهند. در بسیاری از مواردی که داروها بدون آگاهی تجویز می گردند ایجاد مقاومت دارویی می کنند، یعنی عامل بیماریزا نسبت به دارو مقاوم می گردد و متأسفانه در این موارد بسیار دیده شده که مرغدار مرتکب اشتباه بعدی میشود و مجدداً خودسرانه نسبت به افزایش بی مورد دز مصرفی دارو اقدام می نماید که سبب ایجاد مسمومیت دارویی میگردد، همچنین چنانچه در پایان دوره به هر علتی این میکروارگانیسمهای مقاوم شده از بین نروند و بتوانند در دوره بعدی پرورش ایجاد بیماری نمایند برخورد با موج دوم بیماری به مراتب دشوارتر خواهد بود در بسیاری از موارد نیز مصرف داروی شما بعلت در نظر نگرفتن تمامی جوانب ممکن است بی اثر باشد. لذا ممکن است مرغدار با مصرف خودسرانه دارو هزینه سنگینی بر خود تحمیل نماید که گاهی در بهترین حالت بدون ثمر است و در بسیاری از موارد نیز به سبب پدیده مقاومت دارویی، فشار مضاعف بر کلیه ها و کبد سبب افزایش تلفات و اثر معکوس میگردد. تجویز دارو عملی است بسیار تخصصی و علمی که نیاز به تحلیلها و بررسیهایی کاملاً علمی دارد. از تجربیات شخصی سایر

مرغداران در این زمینه استفاده ننمایید و تجویزی که برای مرغداری شما شده را به دیگران توصیه نکنید. حتی ممکن است یک دامپزشک در مواجهه با یک بیماری در دو مرغداری نزدیک به هم به علت بسیاری از عوامل نظیر درمانهای قبلی، سن جوجه ها، وضعیت گله، وضعیت تغذیه، وضعیت ایمنی، میزان تلفات و ..... دو سیاست درمانی مختلف اتخاذ نماید و دو درمان متفاوت را انجام دهد.

۳- پرندگان تلف شده را در اسرع وقت از محوطه سالن جمع آوری کنید. ماندن تلفات در سالن به غیر از آنکه خود محیطی بسیار مفید برای رشد و تکثیر انواع میکروارگانیسمها می باشد، سبب میشود که سایر پرندگان با نوک زدن به آنها باعث پخش و در نتیجه افزایش آلودگی و نهایتاً افزایش بیماری

و تلفات گردد.

ادامه دارد.....

مدیریت مهندسی و ترویج

سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان

نگارش: دکتر مازیار حاج صالحی